

rer betingelserne for at disse tilbud kan udvikles, og gør dette til et fælles ansvar. Men hvor går grænserne? Dette og andre forskningsetiske spørgsmål blev drøftet på en konference i Landstingssalen i efteråret 1996, arrangeret af Danmarks Forskningsråd, Folketingets Forskningsudvalg og Forskningsministeriet. Formålet med konferencen var at sætte gang i en dialog om forskningsetik.

Det er nemlig regeringens holdning, at dialog mellem forskerne, politikerne og borgerne er det vigtigste, når det handler om forskningsetik. Ingen kan tage patent på forskningsetik, der findes ingen endelig konklusion. Derfor egner etiske spørgsmål sig ikke særlig godt til lovgiver og forbud. Så meget desto mere er det vigtigt, at vi løbende diskuterer, hvordan forskerne kan leve op til den tillid og det ansvar, samfundet giver dem. De etiske spørgsmål er svære, hvorfor det også er væsentligt, at unge forskere så tidligt som muligt møder dem i deres profession. Forskningsetik skal indgå i alle forskeruddannelser.

For at være etisk forsvarlig skal forskningen gennemføres i tæt forståelse med samfundet. Forskningen skal overholde fundamentale normer for menneskelig adfærd og respektere det enkelte individs rettigheder og integritet. Med loven om det videnskabetiske komitéssystem, loven om dyreforsøg og dyreværnsloven har Folketinget fastsat regler for forskning, der indebærer forsøg på mennesker og dyr. Men lovgivning er kun en ydre ramme for forskningsetikken. Og lovene skal løbende udvikles.

Den overvejende del af den forskningsetiske debat handler om menneskers og dyrs deltagelse i biomedicinske forsøg. Men al forskning, også samfundsvidenskabelig eller humanistisk, kan rejse forskningsetiske problemer. F.eks. hvis følsomme personlige oplysninger anvendes, eller hvis forskningen griber direkte ind i den politiske beslutningsproces gennem en samfundsforskers tolkning af opinionsundersøgelser, udtalelser til pressen osv.

Endelig handler forskningsetik også om forskningsverdenens egen interne etik. Fra tid til anden sker der brud på det, man kunne kalde god forskningspraksis – eller der fremsættes i det mindste beskyldninger herom. Det kan være beskyldninger om at en forsker har plagieret andres resultater, forfalsket, forvredet eller fabrikeret data, undladt at opgive oplysninger, der ville stride mod konklusioner osv.

I Danmark har vi siden 1992 haft Udvalget Vedrørende Videnskabelig Uredelighed, UVVU, til at håndtere disse sager på det medicinske område. Det er regeringens holdning, at erfaringerne med UVVU har været så positive, at der bør etableres et permanent organ dækkende alle fagområder til at håndtere sager om videnskabelig redelighed. Forskningsministeriet vil i samarbejde med forskningsrådene tage initiativ til, at dette organ etableres i den næste folketingssamling.

Hermed slutter redegørelsen.
